

ФІТОТЕРАПІЯ СТРЕСОВИХ СТАНІВ

Зубченко Т. М., Дронова А. О., Матвієнко А. О.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків. Україна

Кафедра аптечної технології ліків

Zubchenkotamara7@gmail.com

В останні роки популярність фітотерапії, незважаючи на великі успіхи в створенні хімічних ліків, зростає. Інтерес до природних цілющих речовин і препаратів, що створюються на їх основі, збільшується завдяки як унікальним властивостям фітопрепаратів, так і технологіям досліджень в біології, медицині та виробництві лікарських засобів, що стрімко розвиваються.

Проведений аналіз джерел літератури, що містять відомості про рослинні лікарські засоби показує ефективність та значні переваги фітопрепаратів в терапії тривожних та стресових станів: низька токсичність, при досить високій ефективності; широкий спектр терапевтичної дії; комплексний органопротекторний ефект; гармонізує вплив на всі органи і системи організму; мінімальна кількість побічних ефектів; відносна дешевизна в порівнянні з синтетичними препаратами; можливість приготування в домашніх умовах.

Фітотерапія знайшла застосування в якості первинної і вторинної профілактики різних захворювань, оздоровлення і реабілітації широких верств населення в умовах впливу негативних факторів навколишнього середовища, в якості засобу підвищення адаптаційних резервів здорового організму, в спортивній медицині.

Фітотерапія є однією з найдавніших наук. Її історія почалася більше шести тисяч років назад. Вже на самих ранніх стадіях розвитку людства трави були не тільки джерелом харчування людей, а й засобом лікування хвороб.

Рослини служать головним первинним джерелом їжі і енергії для всіх інших форм життя на Землі. Вони містять еволюційно сформований комплекс речовин, що включає нативні протеїни, ефірні олії, мікроелементи, вітаміни і багато інших речовин, що вступають в складні взаємодії. Тому, незважаючи на виражений фармакологічний ефект «діючих речовин» фітопрепаратів, в кінцевому рахунку їх загальний терапевтичний ефект складається з суми множинних впливів усіх компонентів рослини на органи і функціональні системи організму людини. Наприклад, показано, що максимальний антигіпоксичний ефект мав тільки комплекс діючих речовин рослини, а ізольовані сполуки завжди значно поступалися йому за активністю.

У зв'язку з цим показово, що методики переробки рослин для отримання фітопрепаратів традиційно орієнтовані на збереження всього комплексу активних речовин рослини в найбільш простих і наближених до природних форм, а не на виділення діючої речовини.

Таким чином, фітопрепарати – це унікальні засоби терапевтичного впливу на живі організми, що представляють собою багатокомпонентні комплекси біологічно активних речовин.

Завдяки цьому у фітопрепаратів більш широкий спектр дії у порівнянні не тільки з синтетичними препаратами, а й активними речовинами, виділеними з рослин. Крім того, багато рослин містять хімічні речовини, дія яких направлена на різні

патологічні процеси. Так, одна лікарська рослина може замінити кілька синтетичних засобів і використатися в лікуванні захворювань різних органів і систем, як основного, так і супутнього захворювання. Таким чином, різнобічна спрямованість дії, полівалентність фітотерапії є її важливою перевагою.

До заспокійливих препаратів від тривоги відносять і засоби на основі лікарської рослинної сировини: валеріани, кропиви собачої, пасифлори і так далі. Їх ефект пояснюється наявністю в складі спеціальних елементів. Наприклад, засоби з валеріаною містять олії, в структурі якої, крім дубильних речовин, органічних кислот і цукрів, є складні ефіри.

Вони дають помірний заспокійливий ефект і посилюють дію снодійних медикаментів. А ось дія кропиви собачої, яка здавна рятує людей від хвилювання, обумовлена властивостями флавонових глікозидів, ефірних олій і алкалоїдів. Важливо відзначити, що найчастіше для терапії стресових станів зустрічаються комбіновані препарати рослинного походження – їх виготовляють відразу з декількох лікарських рослин. Коли говорять про заспокійливі препарати, мова нерідко заходить про різні біологічно активні добавки.

Важливий момент: БАДи не є ліками, а служать лише додатковим джерелом будь-яких речовин – як правило, такі засоби застосовують для профілактики стресових станів. Здебільшого БАДи містять екстракти таких рослин, як ромашка, меліса, женьшень і елеутерокок, які володіють легкою тонізуючою або заспокійливою дією і можуть бути використані, наприклад, в комплексній терапії при стресогенних розладах.

Препарати антидепресанти активізують роботу нервової системи, якщо на момент лікування вона була порушена. Завдання антидепресантів усунути симптоми депресії, такі як тривога, апатія, дратівливість, коливання настрою, і відновити здоровий режим сну і неспання.

Уже в стародавні часи рослини, крім хворих, використовували і здорові люди. Так, фітопрепарати брали воїни для того, щоб зменшити негативні впливи високих навантажень і прискорити відновлення енергетичного потенціалу організму.

Фітотерапія, поряд з профілактикою хвороб, здатна підвищувати адаптаційні резерви здорового організму. Давно відомо, що попередити розвиток захворювань простіше і дешевше, ніж лікувати вже розвинені хвороби.

Фітотерапія стає одним з найбільш дієвих інструментів профілактичного спрямування медицини, який здатний попереджати розвиток хвороб в тому числі і порушення нервової системи.

Фітотерапія знайшла застосування в якості профілактики різних захворювань, як міра по оздоровленню і реабілітації широких верств населення, що зазнає постійного впливу негативних факторів навколишнього середовища, як засіб, що підвищує адаптаційні резерви здорового організму і сприяє підвищенню стійкості організму до стресогенних ситуацій.